શ્રી શત્રુંજય – મુક્તિ સમ્યગ્જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ

શત્રુંજય એકેડમી, શ્રી પદ્મપ્રભસ્વામી જૈન મંદિર, સ્ટેશન રોડ, ચાળીસગામ – ૪૨૪ ૧૦૧.

સમ્યગ્જ્ઞાન વિશારદ Answer Sheet

અભ્યાસક્રમ ક્રં : ૧૦

◆◆◆ અભ્યાસક્રમ જવાબ પત્ર ◆◆◆

એનરોલમેન્ટ નંબર ___ ૧૦ ગામ : ___

વિદ્યાર્થીનું નામ – ___

પ્રશ્ન-૧ ખાલી જગ્યા

(૧)	યુગપ્રધાન
(૨)	એરંડાના ફળના
(૩)	શ્રી જિનહંસમુનિ
(૪)	આત્મા
(૫)	વ્યંતર દેવો
(૬)	આત્મવૈભવ
(૭)	પુરશ્ચર્યા
(૮)	મહાપ્રાણાયમ
(૯)	મતાવલંબી
(૧૦)	ઉત્કૃષ્ટ સુખ
(૧૧)	લીલાધર
(૧૨)	ચિદાનંદમય
(૧૩)	નાગાર્જુ
(૧૪)	આત્મપ્રદેશો
(૧૫)	શ્રી જિનેશ્વરદેવનું પૂજન કરતાં
(૧૬)	ઊંધા શ્વેત છત્રના
(૧૭)	ઘ્રાણેન્દ્રિય
(૧૮)	ધર્માસ્તિકાય
(૧૯)	ઈન્દ્રિયોના સ્વામી
(૨૦)	મહાન પુણ્યના.

પ્રશ્ન-૨ એક જ શબ્દમાં

(૧)	પદ્મસિંહ શાહ
(૨)	સિધ્ધભગવંતોનું
(૩)	જામનગરના
(૪)	કુરગડુમુનિને
(૫)	ઉપસર્ગો
(૬)	અલ્પબહુત્વ
(૭)	શ્રોતેન્દ્રિયની
(૮)	અભવ્ય
(૯)	ઊગતા સૂર્યને
(૧૦)	ત્રણે યોગ
(૧૧)	સ્થૂલિભદ્રના
(૧૨)	બાહુબળીને
(૧૩)	વાચક વિનયસાગરે
(૧૪)	મદ
(૧૫)	મુરાદ

પ્રશ્ન-૩ શબ્દનો અર્થ

(૧)	કુંભાર
(૨)	આત્માના હિતને
(૩)	આકાશ
(૪)	મોક્ષપદ
(૫)	સારી રીતે સ્તવાયેલી
(૬)	પામે છે
(૭)	મનને હરણ કરનાર
(૮)	ઈન્દ્ર
(૯)	પૂર્વાચાર્યોએ રચેલા
(૧૦)	ઉપર કહ્યા મુજબ
(૧૧)	ભેદો
(૧૨)	વિરામ
(૧૩)	નિરર્થ
(૧૪)	સૂક્ષ્મ
(૧૫)	નિશ્ચય
(૧૬)	એક એક
(૧૭)	શિષ્ય
(૧૮)	ભવનપતિ
(૧૯)	પામે
(૨૦)	સુલભ

પ્રશ્ન-૪ જોડકાં જોડો

(૧)	૧૦	(૬)	૧
(૨)	૯	(૭)	૪
(૩)	૭	(૮)	૫
(૪)	૬	(૯)	૨
(૫)	૮	(૧૦)	૩

પ્રશ્ન-૫ સંખ્યામાં જવાબ

(૧)	૩૦૨
(૨)	૪૫ લાખ
(૩)	૫૦૦૦
(૪)	૯૮
(૫)	૨૪
(૬)	૪
(૭)	૮
(૮)	૧૯
(૯)	૧૩
(૧૦)	૫૦૦૦

	પ્રશ્ન-૬ ✓ કે ×		પ્રશ્ન-૭ આ વાક્ય ક્યા પાને છે તે નંબર
(૧)	✓	(૧)	૧૮
(૨)	×	(૨)	૪
(૩)	×	(૩)	૩
(૪)	✓	(૪)	૭
(૫)	✓	(૫)	૧૫
(૬)	×	(૬)	૨૨
(૭)	✓	(૭)	૧૬
(૮)	×	(૮)	૯
(૯)	✓	(૯)	૫
(૧૦)	×	(૧૦)	૨૦

પ્રશ્ન ૧-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૨-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૩-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૪-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૫-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૬-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૭-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૮-મેળવેલ ગુણ	=	કુલ ગુણ

રીમાર્ક ___ તપાસનારની સહી ___

પ્રશ્ન - ૮

૧. દંડક પ્રકરણના અલ્પબહુત્વને જાણીએ તો માનવભવની દુર્લભતાનો ખ્યાલ આવે -- આ જગતમાં સહુથી અલ્પ કોઈ જીવો હશે તો એ મનુષ્ય છે -- અલ્પબહુત્વનો સૂક્ષ્મતાથી ઊંડાણ પૂર્વક વિચાર કરવામાં આવે તો ખ્યાલ આવે કે આ વિશ્વમાં રહેલા સર્વ પ્રકારના જીવોમાં સહુથી અલ્પ સંખ્યામાં મનુષ્યો છે -- તે જ માનવ ભવની દુર્લભતાને સિદ્ધ કરે છે -- વૈમાનિક દેવો પણ મનુષ્યની તુલનામાં અસંખ્યાત ગુણ અધિક છે -- આવા દુર્લભ માનવ ભવની આપણને મહાન પુણ્યના યોગે પ્રાપ્તિ થઈ છે -- બીજા સર્વ ભવો જીવે અનંતીવાર પ્રાપ્ત કર્યા છે હવે બીજા ભવોને પ્રાપ્ત ન કરતાં આ જીવ મળેલા માનવ ભવની સુંદર આરાધના કરીને ભવભ્રમણને મર્યાદિત કરી દે -- તથા જલ્દી જ આ જન્મ-મરણની જંજાળમાંથી મુક્ત બની જાય --

૨. અનાદિકાળથી આ ઈન્દ્રિયોના સુખો આ જીવે ઘણા ભોગવ્યા પણ એને ક્યાંય તૃપ્તિ ન થઈ -- ઈન્દ્રિય પાંચ છે - એક એક ઈન્દ્રિયની પરવશતાએ આપણને અનાદિકાળથી રખડાવ્યા છે -- સ્પર્શેન્દ્રિયને વશ થવાથી હાથી જેવો બળવાન પ્રાણી બંધનને આધીન બને છે -- રસનેન્દ્રિય કહો કે ~~સ્પ~~ સ્પર્શેન્દ્રિય બધા જીવોને દુઃખ આપે છે -- માછલા, ઉંદર, ઈત્યાદિ જીવો ~~પ્રાણ~~ રસનેન્દ્રિયથી બંધનગ્રસ્ત છે તો હાથી સ્પર્શેન્દ્રિયના કારણે બંધનગ્રસ્ત છે -- ઘ્રાણેન્દ્રિયના કારણે ભમરો કમલ પર જઈને બેસી જાય છે ને સાંજ પડતાં કમલ બીડાઈ જતા મરી જાય છે -- હાથીના ગંડસ્થળમાંથી મદ ઝરે છે -- મદની સુગંધથી ખેંચાઈને હાથીના મસ્તક પર બેસે છે ને હાથીના કાનના ઝપાટામાં મૃત્યુ પામે છે -- પતંગિયા ચક્ષુરિન્દ્રિયની તથા હરણ, સર્પ, નાગ આદિ શ્રોતેન્દ્રિયની ગુલામીને વશ થાય છે -- એક એક ઈન્દ્રિયની ગુલામી મૃત્યુ અપાવનારી થાય છે -- ઈન્દ્રિયની ગુલામી દુઃખનું કારણ છે જ્યારે જીતેન્દ્રિય સુખનું કારણ છે -- જો સુખી થવા માટે જીતેન્દ્રિય બનવું

૩. દુષ્કર તપ કરનાર તપસ્વી અનેક કર્મોને બાળીને રાખ કરે છે પણ જો એ તપનું અભિમાન આવી જાય -- તો તપ-મદથી એના ફળને હારી જાય છે -- કુરગડુ મુનિના સાથી મુનિઓએ આજ તપ મદ ને ઘોર તપશ્ચર્યા કરી પણ હરાવી દીધું -- કુરગડુએ ક્ષુધા વેદનીયનો કર્મો ઉદય હતો -- તે તપશ્ચર્યા કરી શકતા નહોતા -- સંવત્સરીને દિવસે પણ હલાતે હૈયે આહાર વહોરવા નીકળ્યા હતા -- નિર્દોષ ગોચરીમાં ભાત મળી -- ગોચરી આલોવી, સાથી મુનિઓને ગોચરી બતાવી નિમંત્રણા કરી -- સાથી મુનિઓ તપસ્વી હતા છતાં તપનું અભિમાન રોમ-રોમમાં વ્યાપેલું હોવા કારણે ભાન ભૂલ્યા -- નિમંત્રણા કરનાર મુનિના પાત્રમાં થુંક્યા, એમને અપમાનિત કર્યા -- કુરગડુ મુનિ પોતાની જાતને ધન્ય માને છે અને પોતાની અલ્પસંયમની નિંદા કરી છે અને અંતે અંતે કેવલી બન્યા -- અને સાથી મુનિઓ તપ કરી હારી ગયા -- આ તપ મદને જાણી એ મદ આપણામાં ન પ્રવેશે એ ~~મા~~ માટે નો ભારોભાર પ્રયત્ન આપણને કરવું જોઈએ --

૪. સમ્રાટ જહાંગીરને ચમત્કારિત કરવા સંબંધમાં એક આખ્યાયિકા એવી સંભળાય છે કે મંત્રી બાંધવો કુંરપાલ-સોનપાલે આગરામાં બે જિનાલયો બંધાવેલાં કોઈના ચઢાવ્યાથી સમ્રાટે હુકમ કરેલો કે જો પ્રતિમાઓ ચમત્કાર ન દેખાડે તો બન્ને જિનાલયોનો ધ્વંશ કરવામાં આવશે -- કલ્યાણસાગરસૂરિના સૂચનથી જહાંગીરે પ્રતિમાને વંદન કરતાં પાષાણ પ્રતિમાએ એક હાથ ઉંચો કરીને સમ્રાટને ઉચ્ચ સ્વરે ધર્મલાભ આપ્યો ! ચમત્કૃત થઈને સમ્રાટે દશહજાર સુવર્ણ મુદ્રિકાઓ સૂરિને ચરણે ધરી -- ગમે તેમ, પણ તત્કાલીન પ્રમાણ ગ્રન્થોમાંથી કલ્યાણસૂરિજીને "બાદશાહ ~~૨~~ સલેમ જહાંગીરમાન્યા" તો કહેવામાં આવ્યા જ છે -- આ હતો પુ. કલ્યાણસાગર સૂરિ એ સમ્રાટ ને બતાવેલો ચમત્કાર, જે જાણી ખરેખર ~~સમ્રા~~ પુ. કલ્યાણસાગરની મહાનતા તથા વિદ્વત્તાનો ખ્યાલ આવે એમ છે --

૫. કર્મોથી રહિત જે સિદ્ધ ભગવંત એમની એક સમયમાં ઉર્ધ્વગતિ થાય છે -- ઉર્ધ્વગતીના હેતુ જણાવે છે - 1) પૂર્વપ્રયોગ 2) અસંગ 3) બંધવિમોક્ષ 4) સ્વભાવ -- આ ચાર હેતુથી જીવ કર્મક્ષય કરતાં જ સિદ્ધશીલા ઉપર સ્થિર થાય છે -- જેવી રીતે કુંભારના ચક્ર, ધનુષ્યમાંથી છોડાયેલ તીર, ગોફણમાંથી નીકળેલ પત્થર ની પૂર્વ પ્રયોગથી ગતિ હોય છે તેવી રીતે સિદ્ધ પરમાત્માની ગતિ પણ પૂર્વ પ્રયોગથી થાય છે -- માટિનો લેપ અલગ થવાથી તુંબડું સ્વંયમેવ પાણી ઉપર આવી જાય છે તેવી જ રીતે કર્મનો સંગ છૂટી જાય તો આત્માની અસંગથી ઉર્ધ્વગતિ થાય છે -- એરંડીના ફળ પરિપક્વ થાય છે ત્યારે તડકો લાગવાથી એના ફળના બંધન તૂટે છે અને બી ઉછળીને દૂર પડે છે તેમજ કર્મરૂપી બંધન તૂટવાથી સિદ્ધ પરમાત્માની બંધવિમોક્ષ ઉર્ધ્વગતિ થાય છે -- જેવી રીતે પત્થરનો નીચે પડવાનો સ્વભાવ છે અને અગ્નિની જ્વાળાનો સ્વભાવ ઉપર જવાનો છે તેવી જ રીતે આત્માનો સ્વભાવ ઉપર જવાનો છે --